

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

HANDLINGSPLAN FOR FRIVILLIGHET I TRØNDELAG

FRIVILLIG FRAMTID

KUNNSKAPSGRUNNLAG

Innhold

Grunnlag for bygging av kunnskapsgrunnlag.....	3
Regionalt og nasjonalt	3
Særskilt for Trøndelag	4
Kartlegginger og undersøkelser.....	5
Samarbeid med Institutt for Samfunnsforskning	5
Samarbeid med Frivillighet Norge	6
Pilot «Økt deltakelse for barn og unge».....	6
Frivillighetsundersøkelse	7
Nasjonal kartlegging av kommuners arbeid med barns fritid	9
Oversikt over funnene fra kommuner i Trøndelag:	9
Innspill fra møtearenaer	14
Innspillsmøte for innvandrersorganisasjoner	14
Innspillsmøter for frivillighet.....	15
Handlingsplan for barn og unges fritid - kunnskapsgrunnlag.....	18
Sammendrag og hovedfunn	19
Status for gruppen barn og unge i Trøndelag	19
Hva sier barn og unge i Trøndelag om fritiden sin?	20
Hindringer for deltakelse	25
Medvirkningsmøter med kommuner.....	28

Grunnlag for bygging av kunnskapsgrunnlag

Regionalt og nasjonalt

- [Stortingets Frivillighetsmelding 2018 – 2019; Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig – Den statlige frivillighetspolitikken](#)
- [Rom for deltakelse - regjeringens kulturfrivillighetsstrategi \(2023-2025\)](#) (Regjeringen v/Kultur- og likestillingsdepartementet, 2023)
- [Alle inkludert! Handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter, 2024-2026](#) (Regjeringen v/Kultur- og likestillingsdepartementet, 2024)
- [Fritidserklæringen](#) (regjeringen.no, 2022 - bygger på FNs konvensjon om barnets rettigheter, artikkel 31)
- [Samhandlingskoden](#) (Samarbeidsavtale mellom KS og Frivillighet Norge)
- [SSBs satelittregnskap for frivillig sektor](#) (Statistisk sentralbyrå, 2020)
- [Nasjonal kartlegging av kommuners arbeid med barns fritid](#) (AlleMed, 2021-2024 - inkluderendefritid.no)
- [FN's bærekraftsmål](#)
- [ABC for god psykisk helse](#)
- [Frivilligpolitisk plattform 2023 – 2027](#) (Frivillighet Norge, 2023)
- [Plattform for samspill og samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor](#) (Frivillighet Norge, 2023)
- [Frivillighetsbarometeret 2023](#) (Frivillighet Norge, 2023)
- [Frivillighetsbarometeret 2024](#) (Frivillighet Norge, 2023)
- [Frivillig sektor som integreringsaktør - innspill til Arbeids- og inkluderingsdepartementet](#) (Frivillighet Norge, 2023)
- [Ny rapport: LIVSLANG LÆRING Effekter av organisert lokal frivillighet](#) (Musikkens studieforbund, 2021)
- [Frivillighet og beredskap: Hvor godt fungerer samarbeidet?](#) (Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor - samfunnsforskning.no, 2020)
- [Frivilligheten er beredskap i praksis](#) (Frivillighet Norge, 2020)
- [POLITIETS BEREDSKAPSSYSTEM DEL I - Retningslinjer for politiets beredskap](#) (Politidirektoratet, 2020)
- [Frivillighet gir merverdi i kulturlivet](#) (Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor - samfunnsforskning.no, 2020)
- [Nasjonal strategi for frivillig arbeid på helse- og omsorgsfeltet \(2015-2020\)](#) (Helse- og omsorgsdepartementet - regjeringen.no, 2015)
- [Rettslige rammer for samarbeid mellom helse- og omsorgstjenesten og frivilligheten](#) (Helsedirektoratet, 2024)
- [Frivillighet i helse- og omsorgstjenesten](#) (Yrkesliv i helsearbeiderfag – NDLA.no, 2021)
- [Seks trender for norsk frivillighet](#) (Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor - samfunnsforskning.no, 2018)
- [Sametingets relevans og rekkevidde](#) (Norsk statsvitenskapelig tidsskrift, årgang 38, nr. 2-2022)
- [Tilbake til normalen? Frivillig engasjement i Norge, 1998–2023](#) (Institutt for samfunnsforskning, 2024)

Særskilt for Trøndelag

- [Regional planstrategi 2024 - 2027](#)
- [Balansekunst – Kulturstrategi for Trøndelag 2019-2022](#)
- [Regional plan for kulturmiljø](#)
- [Økonomiplan 2024-2027, Utfordringsdokumentet](#)
- [Kompetansestrategi for Trøndelag](#)
- [Temaplan for integrering](#)
- [Idrettspolitisk erklæring for Trøndelag](#)
- [Frivillighetsregisteret – Registrerte frivillige organisasjoner i Trøndelag](#) (trondelagitall.no)
- [Idrettsfylket Trøndelag](#) (Norsk idrettsindeks, Telemarksforskning, 2022)
- [Kursaktiviteten i Trøndelag – statistikk](#) (VOFO, Voksenopplæringsforbundet Trøndelag, 2023)
- [Samarbeidsavtale mellom Frivillighet Norge og Trøndelag fylkeskommune](#) (Frivillighet Norge, 2023)
- Rapport: [Koronapandemiens konsekvenser for frivilligheten i Trøndelag](#) (Institutt for samfunnsforskning, 2022)
- Rapport: [Kartlegging av frivillige organisasjoner i Trøndelag 2024 – utfordringer, muligheter og samarbeid](#) (Frivillighet Norge i samarbeid med Trøndelag fylkeskommune, 2024)
- Innspill fra diverse møtearenaer
 - Frivilligforum i Heim og i Trondheim 2023
 - Generasjonskonferansen 2023
 - Samlinger for Ungdomsarbeidere 2023
 - Innspillsmøter med frivilligsentraler 2023-2024
 - Innspillsmøter for frivilligheten/frivillige organisasjoner 2024
 - Innspillsmøte for innvandrerorganisasjoner 2024
 - Innspillsmøte med Ungdommens fylkesutvalg 2024
- Handlingsplan for barn og unges fritid i Trøndelag – [kunnskapsgrunnlaget](#)

Kartlegginger og undersøkelser

Samarbeid med Institutt for Samfunnsforskning

På oppdrag fra Trøndelag fylkeskommune gjennomførte Institutt for Samfunnsforskning (ISF) vinteren / våren 2022 to undersøkelser som danner grunnlaget for rapporten «[Koronapandemiens konsekvenser for frivilligheten i Trøndelag](#)». Denne rapporten tar utgangspunkt i to nasjonale undersøkelser; «Befolkningsundersøkelsen» og «Organisasjonsundersøkelsen». Undersøkelsene kunne sammenligne seg med besvarelsene fra lignende undersøkelser som ble gjennomført i 2019.

Sammendrag fra rapporten:

«Koronapandemien påvirket alle deler av det norske samfunnet, også frivillig sektor. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor har gjennomført spørreundersøkelser i befolkningen og blant organisasjoner før og underveis i pandemien for å analysere dens betydning for frivillig sektor.

Denne rapporten tar utgangspunkt i dette store prosjektet, men ser nærmere på rollen til frivilligheten i Trøndelag spesielt. Dette fylket sammenlignes med resten av landet for å se om pandemien har hatt andre konsekvenser i Trøndelag. I tillegg sammenlignes organisasjoner for barn og unge og organisasjoner i større byer og på mindre steder i Trøndelag.

Analysene i denne rapporten viser at de kortsiktige konsekvensene av koronapandemien har vært nokså like i Trøndelag og i resten av landet, både når det gjelder endringer i frivillig innsats på individnivå, og når det gjelder endringer som er rapportert av organisasjonene selv.

Befolkningsundersøkelsen viser at det var en nedgang i andelen som gjorde frivillig arbeid i Trøndelag, og at nedgangen var omtrent som i andre deler av landet. Likevel var andelen som oppga å være medlem i en frivillig organisasjon, omtrent på samme nivå i 2019 og 2022 i Trøndelag, mens det var en liten nedgang i andelen medlemmer i andre landsdeler. Når det gjelder de organisasjonene der flest gjør frivillig arbeid, dvs. innenfor bolig og økonomi, idrett og kultur og fritid, var Trøndelag fortsatt i toppsjiktet sammenlignet med andre landsdeler, til tross for en liten nedgang. I Trøndelag var det dessuten mer stabilitet i andelen som utførte frivillig innsats for samfunnsrettede organisasjoner, som innbefatter humanitære organisasjoner, politiske organisasjoner og miljøorganisasjoner.

Kjernefrivilligheten ser ut til å ha bestått i Trøndelag. Andelen som brukte mange timer på frivillig innsats i uka, var omtrent på samme nivå i 2022 som i 2019, mens nedgangen i frivillig innsats i hovedsak skyldes at det var færre som gjorde en liten innsats.

Organisasjonsundersøkelsen viser at det er en lavere andel som rapporterer om en reduksjon i aktivitet i Trøndelag som følge av pandemien, sammenlignet med i Oslo og omegn og resten av landet. Denne forskjellen gjelder spesielt for idrett. Når det gjelder organisasjonenes økonomi, er bortfall av kostnader større enn bortfall av inntekter for organisasjonene sett under ett i alle deler av landet.

Organisasjoner i Trøndelag gjorde i noe større grad særskilte aktiviteter rettet mot målgrupper i 2021 sammenlignet med Oslo og omegn og resten av landet. Dette gjelder spesielt særskilte aktiviteter for eldre og for barn og/eller ungdom, men forskjellene på tvers av de tre regioninndelingene er små.

Analysene av Trøndelag spesielt viser at det var noe større reduksjon i aktivitet blant organisasjoner for barn og unge enn blant de andre organisasjonene.

Det var større bortfall av medlemmer og frivillige blant foreninger med aktiviteter for barn og/eller ungdom sammenlignet med de andre organisasjonene i området. Forskjellen er signifikant når det gjelder medlemmer, men ikke når det gjelder frivillige. Når det gjelder forskjeller mellom by og land i Trøndelag, var det ingen forskjell i andelen organisasjoner som rapporterte om endring i aktivitet. Reduksjonen i antall medlemmer var imidlertid signifikant større i de mest sentraliserte kommunene sammenlignet med de minst sentraliserte kommunene.

Samlet sett ser det altså ut til at frivillig sektor i Trøndelag kom noe mindre svekket ut av pandemien enn i andre deler av landet, særlig sammenlignet med Oslo og omegn.»

Samarbeid med Frivillighet Norge

Trøndelag fylkeskommune inngikk i januar 2023 en samarbeidsavtale med Frivillighet Norge. Den har som mål å stimulere til samarbeid mellom fylkeskommunen og Frivillighet Norge, for å styrke bredden av frivilligheten i fylkeskommunen og kommunene. Dette er en avtale som må utnyttes til det beste for begge parter. Frivillighet Norge sitter på masse god kompetanse på frivillighetsfeltet, og hvert år kartlegger Frivillighet Norge hvordan det står til med frivilligheten i Norge. Denne kunnskapen må Trøndelag ta nytte av. Avtalen innebærer blant annet at partene skal ha jevnlig møter og dele kompetanse.

Pilot «Økt deltakelse for barn og unge»

En utfordring i samarbeidsprosjektet med Frivillighet Norge rundt prosjektet «Økt deltakelse for barn og unge» som tilbys fire pilotkommuner (TRFK går inn med kr. 50 000 pr kommune), er den trange kommuneøkonomien, som forklaring på hvorfor kommunene ikke kan inngå avtaler. Arbeidsprosessen med å avklare ambisjon og få en avtale forankret i kommunen er også svært lang, krever mye oppfølging og det er uklart hvem i kommunen som tar beslutningen.

Dette trenger kommunene for å inkludere flere barn og unge i varige fritidsaktiviteter:

- God informasjon om aktivitetene som tilbys av lag, foreninger, fritidsklubber, kulturskoler og fra kommunen.
- Støtteordninger som fjerner barrierer som økonomi, utstyr, fadderbehov og transport.
- En kontaktperson som laget rundt barnet kan få kontakt med.
- Forankring i egen kommune på tvers av etater som jobber med barn og unge, flyktninger og utdanning.
- God kommunal frivillighetspolitikk.

Frivillighetsundersøkelse

Undersøkelsen gir et godt bilde av utfordringer og ressurser blant frivillige organisasjoner i Trøndelag. Kartleggingen kan brukes som kunnskapsgrunnlag for fylkeskommunen i videre arbeid med frivilligheten i fylket, både som et verktøy i videreutvikling av den konkrete frivillighetspolitikken og som en del av den overordnede samfunnsplanleggingen i fylkeskommunen.

Sammendrag av hovedfunn

- Svarprosent: 318 organisasjoner ble invitert, og 86 svarte, noe som gir en svarprosent på 27 %.
- Organisasjonstyper: De mest representerte kategoriene var rekreasjon/sosial forening (28 %), politikk-/interesseorganisasjoner (27 %), og kulturorganisasjoner (21 %).
- Aktivitetsnivå: Ukentlige (35 %) og månedlige (29 %) aktiviteter er mest vanlig. Helse- og sosialtjenester, rekreasjon/sosiale foreninger, og idrettsorganisasjoner har høyest aktivitetsnivå.
- Medlemsutvikling: 43 % av organisasjonene har opplevd økning i medlemsmassen de siste fem årene, mens 22 % har opplevd en reduksjon.
- Rekrutteringsutfordringer: Det er vanskeligst å rekruttere medlemmer og tillitsvalgte, hovedsakelig på grunn av tidsklemma og ønsket om fleksibilitet.
- Inntektskilder: Grasrotandelen (58 %) og medlemskontingenten (57 %) er de vanligste inntektskildene. 61 % av de som oppgir medlemskontingent som inntekt, sier det utgjør en betydelig del av økonomien.
- Finansiering: 40 % av organisasjonene er fornøyde med mulighetene for finansiering av nye aktiviteter. Forbedrede søknadsprosesser og faste driftstilskudd foreslås som tiltak.
- Lokaler: 63 % mener lokalene de bruker er egnet, og 87 % er fornøyde med den universelle utformingen. 69 % leier lokaler, 31 % låner gratis, og 7 % eier lokalene sine.
- Samarbeid: 85 % samarbeider med andre lag/foreninger, mens 35 % samarbeider med fylkeskommunen. 54 % opplever at fylkeskommunen ønsker samarbeid, og 92 % ønsker å fortsette eksisterende samarbeid.
- Målsetninger: De vanligste målsetningene er å utvide aktiviteter og rekruttere flere medlemmer. Økt støtte fra fylkeskommunen og samarbeid med kommuner, næringsliv og lignende organisasjoner er viktige for å nå disse målene.

Ønskede tiltak som organisasjonene har foreslått

Disse tiltakene er ment å gjøre det lettere for organisasjonene å opprettholde og utvide sine aktiviteter, samt å rekruttere og beholde medlemmer og frivillige:

- Forbedrede søknadsprosesser: Mange organisasjoner ønsker enklere og mer effektive søknadsprosesser for å få tilgang til midler. Dette inkluderer tydeligere retningslinjer og mindre byråkrati.

- Fast kontaktperson: Å ha en dedikert kontaktperson i fylkeskommunen som kan bistå med spørsmål og veiledning, anses som et viktig tiltak for å lette samarbeidet og søknadsprosessen.
- Faste driftstilskudd: Flere organisasjoner etterlyser faste driftstilskudd som kan gi økonomisk stabilitet og forutsigbarhet, slik at de kan planlegge og gjennomføre aktiviteter uten økonomisk usikkerhet.
- Økt økonomisk støtte: Økt økonomisk støtte fra fylkeskommunen er viktig for mange organisasjoner for å kunne utvide sine aktiviteter og rekruttere flere medlemmer.
- Samarbeid med kommuner og næringsliv: Flere organisasjoner ser verdien i å styrke samarbeidet med lokale kommuner og næringslivet for å få tilgang til ressurser og støtte.
- Støtte fra lignende organisasjoner: Samarbeid og støtte fra andre lignende organisasjoner kan bidra til å dele ressurser, erfaringer og beste praksis, noe som kan styrke frivillig sektor som helhet.

Anbefalinger fra Frivillighet Norge

Følgende punkter kan bidra til å styrke samarbeidet mellom fylkeskommunen og frivilligheten, og legge til rette for økt frivillig aktivitet i Trøndelag:

- Samarbeid med fylkeskommunen
 - Samarbeid og samskaping: 69 % av organisasjonene ønsker mer fokus på samarbeid med fylkeskommunen. Det er viktig å finne felles måter å samarbeide på som støtter organisasjonenes formål.
 - Tidlig involvering: Involver frivillige organisasjoner tidlig i planleggingsfasen for å styrke eierskapet og tilrettelegge for samarbeid.
- Møteplasser og nettverksbygging
 - Kurs og møteplasser: 66 % av respondentene ønsker at fylkeskommunen tilrettelegger for kurs og møteplasser for nettverksbygging og kompetanseheving.
 - Koordinerende rolle: Fylkeskommunen bør ta en koordinerende rolle for å legge til rette for møteplasser som kan fremme samarbeid og erfaringsutveksling.
- Forankring av frivillighetspolitikk
 - Framsnakking og forankring: 69 % av respondentene forventer at fylkeskommunen framsnakker frivillighetsperspektivet i sine planverk.
 - Kompetanseutvikling: Fylkeskommunen bør utvikle sin kompetanse på samarbeid med frivillige organisasjoner og legge til rette for læring og erfaringsutveksling.
- Lokaler
 - Tilgjengelige lokaler: Offentlig eide lokaler bør gjøres mer tilgjengelige for frivillige organisasjoner, med fokus på billigere leie eller gratis lån og universell utforming.
 - Kartlegging: Gjennomfør en kartlegging av tilgjengelige lokaler og involver frivillige organisasjoner tidlig i planleggingsfasen.
- Forenkling og bistand

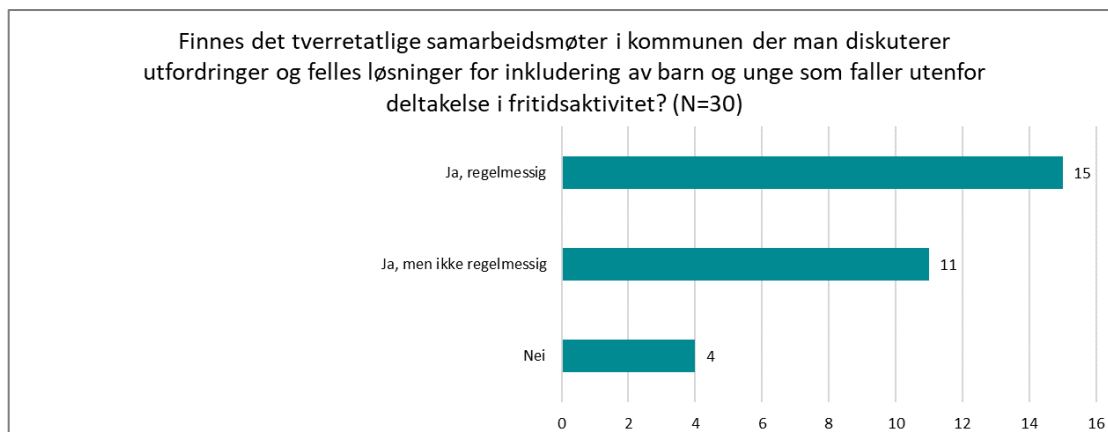
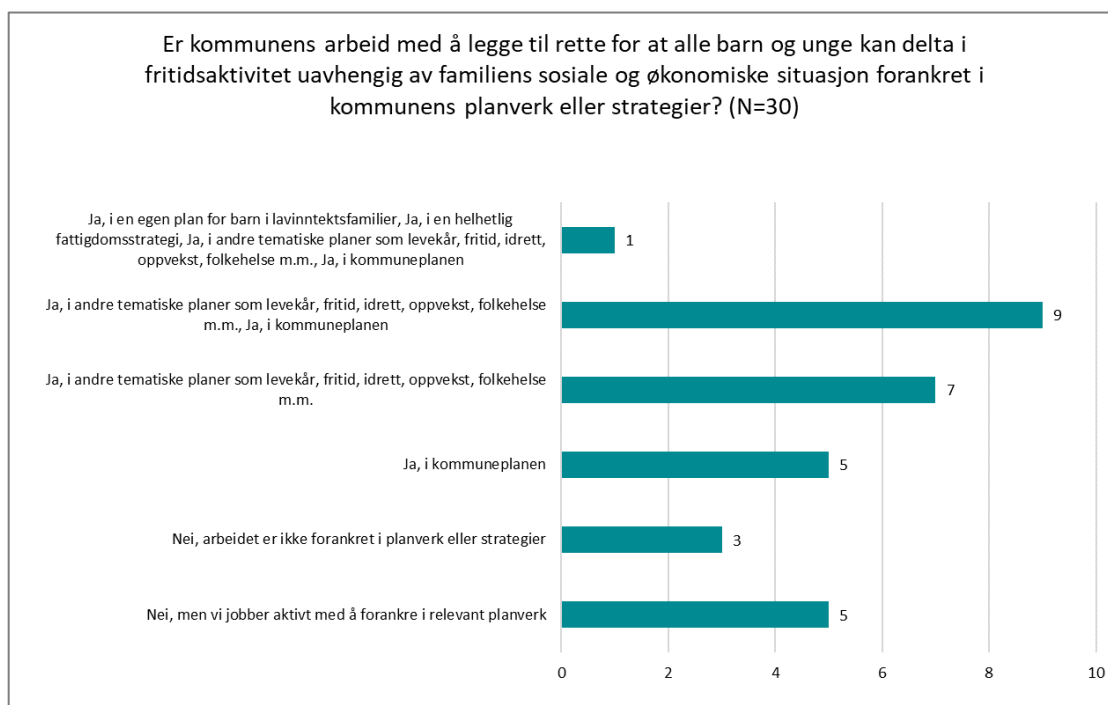
Handlingsplan for frivillighet i Trøndelag – Frivillig framtid

- Enkle støtteordninger: Fylkeskommunen bør sikre enkle ordninger for søknad og rapportering, og gi forutsigbare avtaler om driftsstøtte.
- Synliggjøring: Legg til rette for at organisasjonene kan synliggjøre sine aktiviteter, for eksempel gjennom Frivillig.no og Ungfritid.no.

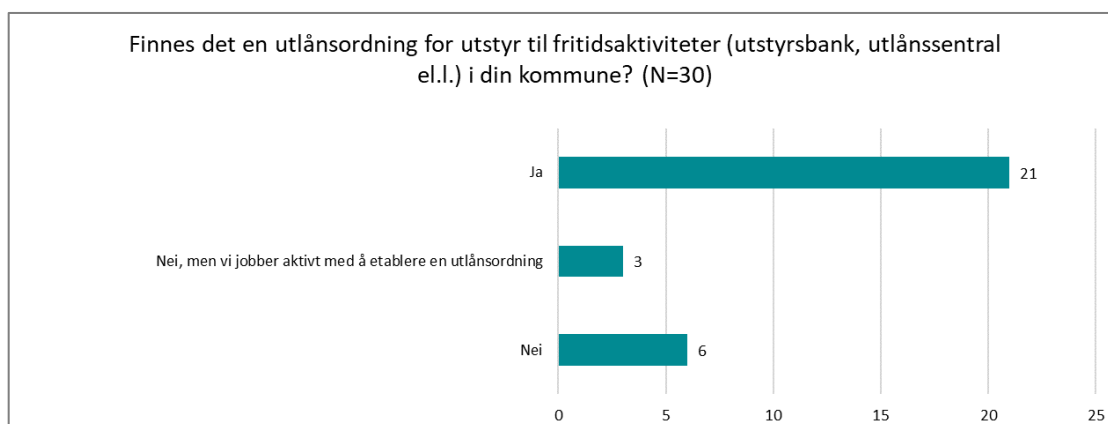
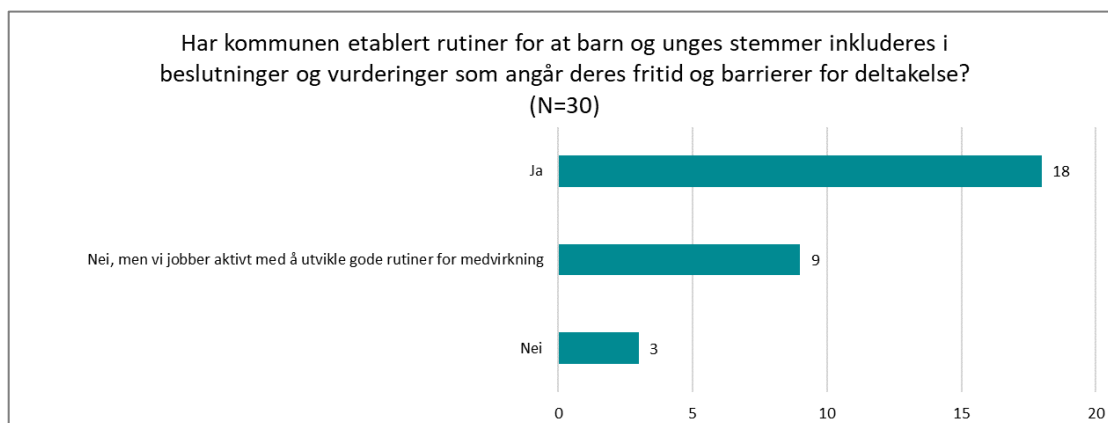
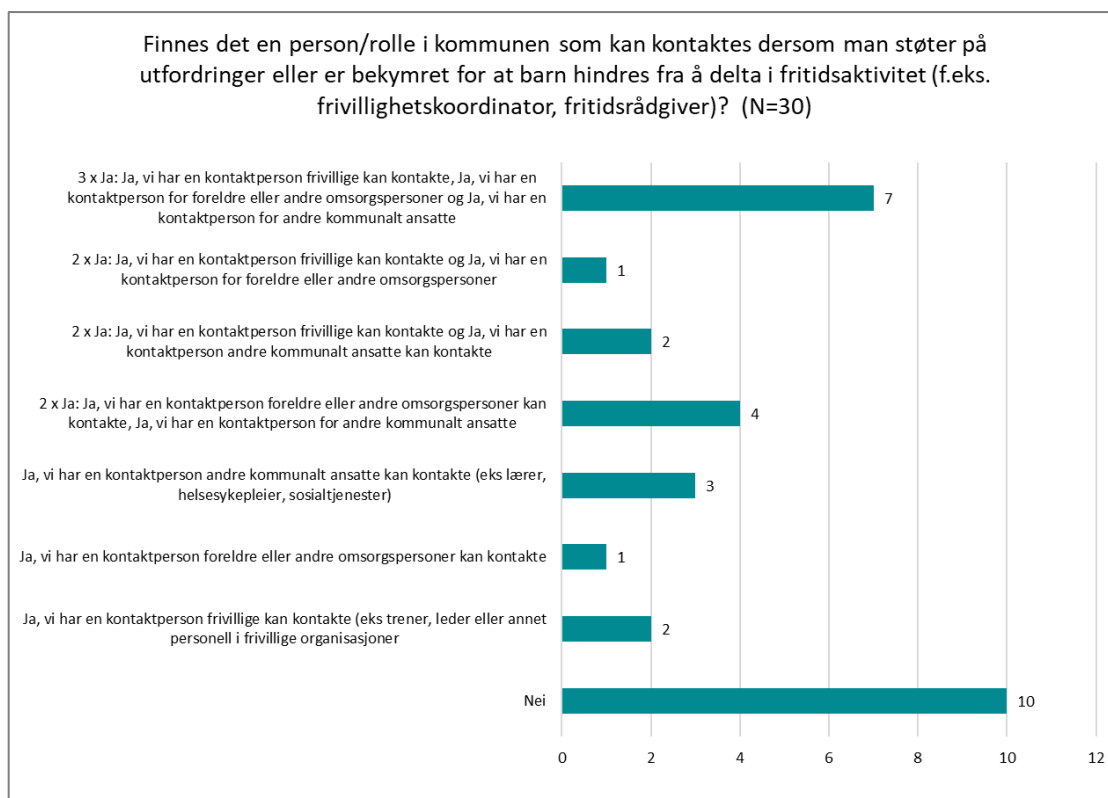
Nasjonal kartlegging av kommuners arbeid med barns fritid

På Inkluderendefritid.no har ALLEMED samlet informasjon om kommunenes arbeid med å iverksette Fritidserklæringen. Kommunene svarer blant annet på om de har en kontaktperson for arbeid med barn og unges deltagelse (frivilligkoordinator, fritidsrådgiver), om det finnes en lett tilgjengelig oversikt over fritidsaktiviteter, og om kommunen har en helhetlig frivillighetspolitikk.

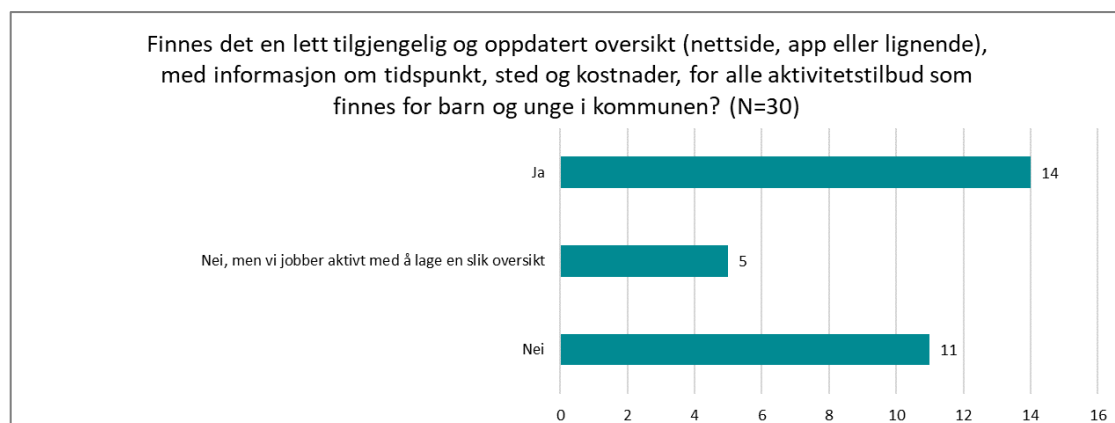
Oversikt over funnene fra kommuner i Trøndelag:

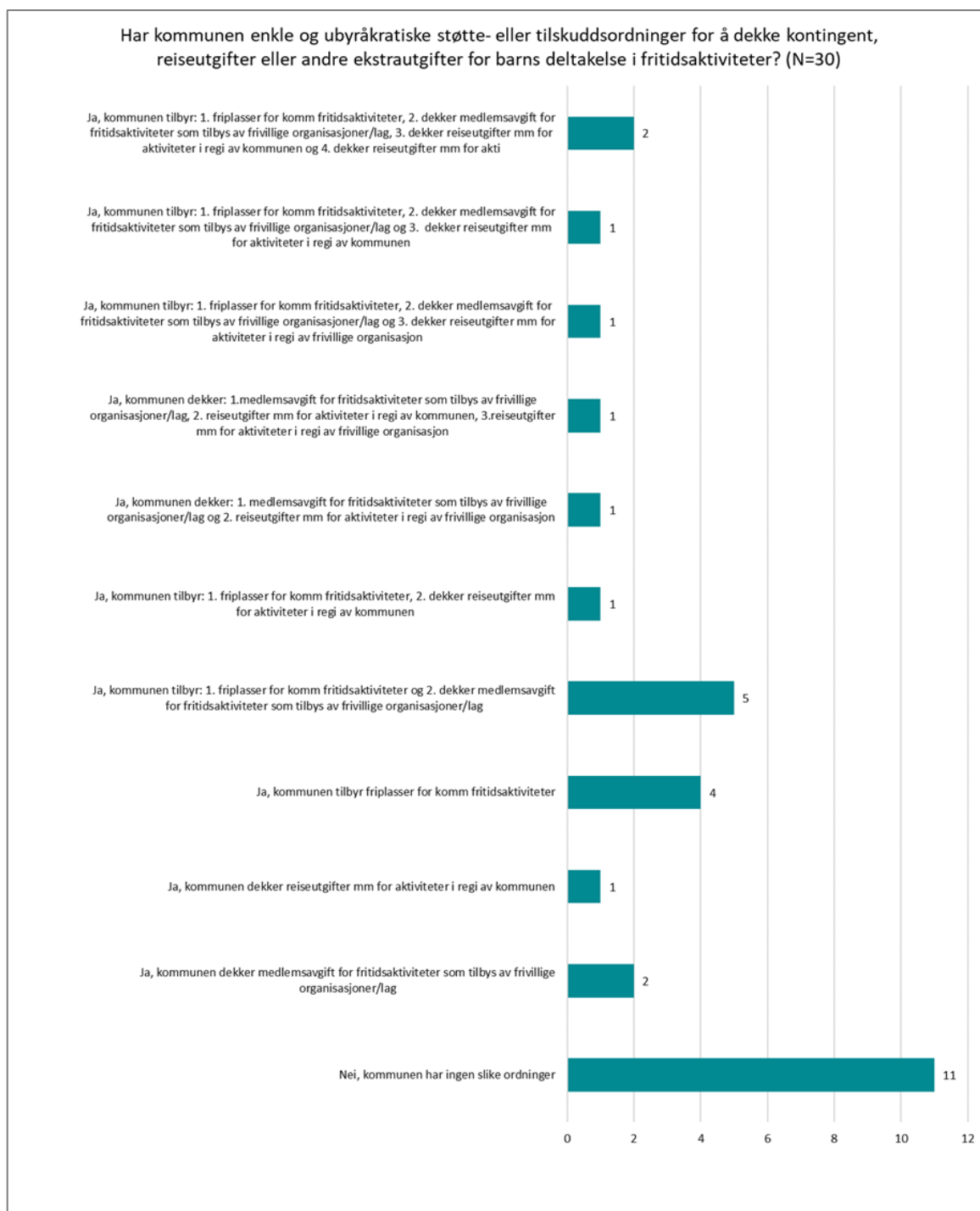
Handlingsplan for frivillighet i Trøndelag – Frivillig framtid

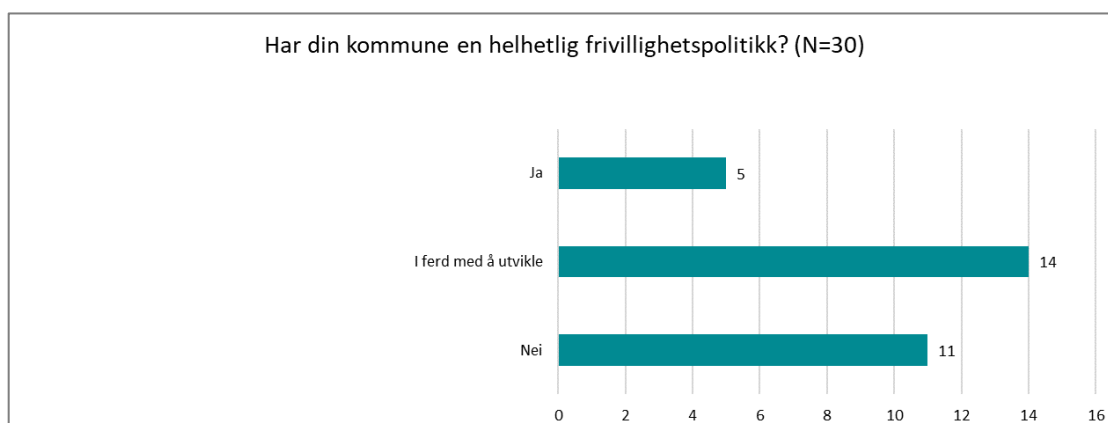
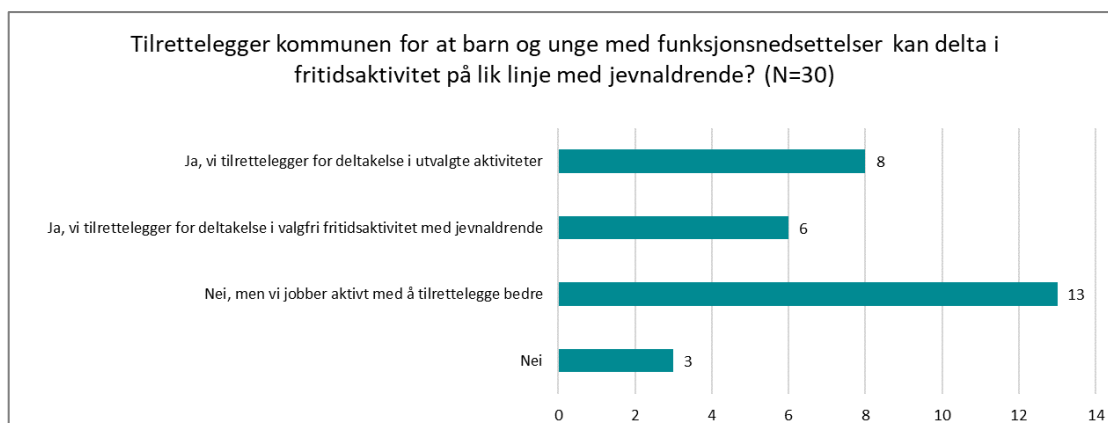
Handlingsplan for frivillighet i Trøndelag – Frivillig framtid

Handlingsplan for frivillighet i Trøndelag – Frivillig framtid

Handlingsplan for frivillighet i Trøndelag – Frivillig framtid

Innspill fra møtearenaer

- Frivilligforum i Heim og i Trondheim 2023
- Generasjonskonferansen 2023, med representanter fra Ungdomsråd og Eldreråd fra alle kommunene.
- Samlinger for Ungdomsarbeidere 2023
- Innspillsmøter med frivilligsentraler 2023-2024
- Innspillsmøter for frivilligheten/frivillige organisasjoner 2024
- Innspillsmøte for innvandrersorganisasjoner 2024

Innspillsmøte for innvandrersorganisasjoner

Tema: Å ivareta det positive og bygge opp under dette.

Hva er bra med fritidstilbudet/frivillighetsfeltet og dens muligheter i ditt nærmiljø?

- Aktiviteter – ulike tilbud for ulike mennesker
- Engasjement og glede
- Trygge omgivelser
- Nettverk gjennom å delta
- Samspill med andre
- Integrering
- Utstyrshjelp
- Får bidra med ressurser man har med fra hjemlandet
- Aktivitet og deltakelse tvers av nasjonaliteter og generasjoner
- Mobilisere og rekruttere til frivillighet gjennom aktiviteter
- Språktrening
- Kulturutveksling
- Styrker kvinners verdi, rolle og rettigheter
- Kvinner får et nettverk og fellesskap med andre kvinner
- Synlighet
- Gi noe tilbake
- Informasjon og opplæring om lover og regler, rettigheter, helse, økonomi
- Bygge tillit til det norske samfunnet

Tema: Å ta tak i utfordringene og finne løsninger.

Hva skal til for at du skal trives enda bedre i ditt nærmiljø/der du bor? Hva skal til for at man skal benytte seg mer av fritidstilbud/drive med frivillig arbeid?

Hva kan bli bedre?

- Økonomi – mer forutsigbarhet
- Bedre samarbeid mellom organisasjoner
- Større åpenhet
- Bedre informasjon om ressurser, tilskudd, hvilke organisasjoner som finnes
- Resurser
- Mangel på møteplasser
- Mangel på lagringsplass
- Rekruttering av ungdom til frivillighet – de vil heller jobbe for lønn
- Veiledning ved ankomst til Norge (med tolk) – språk, kultur, skole, helse
- Møter med det offentlige på dagtid, i arbeidstiden

Hva bør vi sette søkelys på i Frivillighetsplanen? Evnt. Tiltak som kan iverksettes?

- Tørre å ta inn nye samarbeidspartnere, ikke bare de store
- Bedre samarbeid på tvers av organisasjoner
- Flere møteplasser
- Samarbeid mellom frivilligsentraler og innvandrersorganisasjoner
- Møter med det offentlige på kveldstid
- Kurs i å søke tilskudd
- Mer kjennskap til utfordringene til ulike innvandrergupper

Innspillmøter for frivillighet

Tema: Å ivareta det positive og bygge opp under dette.

Ha fokus på det mest positive som kom fram. Lag / konkretiser tiltak for å ivareta det positive og ansvarliggjør.

- Et mangfold av aktiviteter og tiltak – opprettholdes, allsidighet, flere tilbud på tvers av alder og kulturer
- Inkludering/integrering – møteplasser, nettverk, åpne for alle, delaktighet, medvirkning, bevisstgjøring rundt verdien av mangfold, åpenhet, toleranse, deltakelse
- Dugnad, engasjement, positivitet, ildsjeler – anerkjenne og belønne innsatsen og se frivillige som ressurser, framsnakke dugnadsånden
- Informasjon – aktivitetskalender
- Koordinering – ansvar lokalt i kommunen og regionalt i fylkeskommunen
- Samarbeid – nettverk, møtearenaer, tverrfaglighet, spille hverandre gode, felles utvikling og prosjektarbeid, samarbeidsavtaler, dialog med det offentlige og med politikken
- Samlokalisering – synergieffekter, samskaping, utvikle samfunnet sammen
- Frivilligkoordinator – egen stilling i kommunen
- Fadder/fritidsguide/aktivitetsguide/kulturguide – lønn til frivillige som tar på seg rollen
- Rolleforståelse – dialog, felles forståelse, definere ansvar
- Resurser – effektivisering gjennom koordinering
- Rammebetingelser – Økt støtte fra det offentlige, tilskuddsordninger, forutsigbarhet, faste driftstilskudd, flerårige bevilgninger, forenkling av tilskuddsordninger
- Lokaler – fri tilgang til offentlige rom for lag og foreninger, med tilbud for barn og unge, og for eldre
- Bærekraft – økonomisk og sosialt; motvirker utenforskap, gir bedre helse, økt livskvalitet, miljø; gjenbruk og reparasjon, digitale løsninger
- ABC for god psykisk helse – spre kunnskap og ta det i bruk
- Deltakelse – få med alle ved å senke prisen på aktiviteter, dekke kontingenter

Tema: Å ta tak i utfordringene og finne løsninger.

Fokus på de største utfordrende elementene. Lag / konkretiser tiltak for å ta tak i utfordringene / finn løsninger og ansvarliggjør.

Handlingsplan for frivillighet i Trøndelag – Frivillig framtid

- Rammevilkår og økonomi for frivilligheten – ansvars- og rolleavklaring, kompetansekartlegging, samarbeidsavtaler, skapetrygghet gjennom forutsigbarhet, anerkjenne at frivillighet koster, informasjon om midler, spissede tilskudd, forenkling av søknader, tilskudd til drift, koordinatorstillinger, tilskudd til småprosjekter med enkel søknad, støtte til kursholdere og kompetansehevende tiltak, økt grunnstøtte
- Storsamfunnets oppgaver faller på frivilligheten
- Manglende status – øke tilliten til frivillige, anerkjenne frivillighetens egenverdi og frivillighet som ressurs i samfunnet, frivilligheten driver seg ikke selv
- Individualisme og rekruttering av frivillige – mindre profesjonalisering av lag og foreninger, mindre byråkrati og krav til dokumentasjon, mindre styrearbeid og mer fokus på aktivitet, tilrettelegge for enklere deltakelse som frivillig, forenkling og konkretisering av oppgaver
- Flere lavterskelaktiviteter – enklere søknad for små summer, lavere terskel for å komme i gang med små tiltak
- Økonomi – motvirke dyrtid, utjevnende tiltak, fritidskort, billigere deltakelse, gratis deltakelse ved å stille som frivillig, søknadsportal for støtte til familier med dårlig råd, tilrettelagt transport (TT-kort) også for vanskeligstilte, og for all transport
- Transport – desentraliserte tilbud, tilbringertjeneste, mer informasjon om tilbud som finnes, tilrettelagt transporttjeneste for de med funksjonsnedsettelse, lavere priser for kollektivtransport
- Lokaler – digital bookingkalender for både offentlige og private lokaler
- Mange digitale apper – en felles app for alle idrettsarrangementer for barn
- Møteplasser for barn og unge – åpne for alle, sosiale arenaer med og uten organisering/innhold, fysiske og digitale, tilgang til lokaler, åpne og tilgjengelige for de med funksjonsnedsettelse
- Møteplasser for eldre – åpne og sosiale, med og uten organisering/innhold, tilgang til lokaler
- Tilpasning av aktivitetstilbud – bedre tilrettelegging ut fra alder, og interesse, økt kompetanse om barn og unges interesser og behov, mer kjennskap til Eldres behov og interesser, mer kompetanse på medvirkningsprosesser
- Samarbeid – flere arenaer for dialog, møter på tvers, erfaringsdeling, tverrfaglighet, kunnskapsdeling, involvering, kompetanseheving, felles forståelse, bedre samarbeid mellom det offentlige og frivilligheten, bedre verktøy og økt kompetanse i det offentlige for hvordan man kan samarbeide med frivilligheten
- Informasjon – oppdaterte nettsider hos det offentlige
- ABC-kampanjen må kommuniseres ut og spres

Handlingsplan for barn og unges fritid - kunnskapsgrunnlag

Det offentlige ansvaret for kulturfeltet er delt mellom kommuner, fylkeskommuner og staten. Kulturfeltet er et komplekst økosystem som består av mange aktører som er gjensidig avhengig av hverandre. Det er samspillet mellom alle aktørene som avgjør hvor godt vi lykkes med å nå målsettinger på kulturfeltet.

Kulturstrategien Balansekunst sier at fylkeskommunen skal:

- *Utarbeide og vedlikeholde et grundig kunnskapsgrunnlag for å identifisere og synliggjøre de kulturpolitiske utfordringene, og slik prioritere ressurser.*

Gjennom arbeidet med handlingsplanen har fylkeskommunen lagt opp til bred involvering, og medvirkning fra barn og unge har vært særlig vektlagt i utvikling av kunnskapsgrunnlaget. Samtlige kommuner har fått invitasjon til å medvirke, og det har vært holdt flere møter og treffpunkt med deltakelse fra kommuner, institusjoner, lag og foreninger. Gjennom ulike medvirkningsprosesser har fylkeskommunen mottatt innspill fra 2100 barn, unge og voksne.

Fylkeskommunen inviterte også kommuner, kulturinstitusjoner, lag, foreninger og frivillighet til å komme med innspill på mål og satsingsområder, samt forslag til tiltak, noe som resulterte i 39 innspill. Til sammen har dette gitt et bredt og solid kunnskapsgrunnlag for utformingen av den endelige handlingsplanen.

Kunnskapsgrunnlaget er svært viktig for fylkeskommunens arbeid knyttet til handlingsplanen. Innsamlede data er også samlet og fremstilt slik at det kan brukes som kunnskapsgrunnlag for kommuner, kulturinstitusjoner, frivillighet og andre i arbeid med planer, tilbud og tiltak for og med barn og unge.

Kunnskapsgrunnlaget er delt i en kvantitativ del og en kvalitativ del. Samlet gir dette en grundig beskrivelse av utfordringsbilde og realiteter når det gjelder gruppen barn og unge, og deltakelse i kulturtilbud og fritidsaktiviteter.

Kvantitativ del

- Deskriptiv statistikk som sier noe om status for gruppen barn og unge i Trøndelag: Demografiske forhold, helse og livskvalitet, sosioøkonomiske forhold, digitale medievaner, kulturtilbud og deltakelse, og mulige barrierer for deltakelse.
- Kilder som er brukt er [Ungdata-undersøkelsen](#) (2020-2021), [Helseundersøkelsene i Trøndelag \(HUNT\)](#) (med [Ung-HUNT](#) 2017-2019), Statistisk sentralbyrå (SSB), Medietilsynet, Nasjonalbiblioteket, Norsk kulturindeks, Norsk idrettsindeks, Frivillighetsregisteret, Frivillighetsbarometeret, Elevundersøkelsen, m.fl.

Kvalitativ del

- Multimodale gruppesamtaler med barnehagebarn. Bidragsforskning i samarbeid med Dronning Mauds Minne Høgskole). 140 barnehagebarn – 4 kommuner.

- Klassebesøk med bruk av «spotting», en individuell tegneøvelse, sammen med gruppesamtaler. 900 elever i grunnskole og videregående skole – 8 kommuner.
- Gruppearbeid på møtearenaer for ungdom og voksne. 250 ungdom og voksne – alle kommuner.
- Digital spørreundersøkelse, fra 13 år. 810 ungdom og voksne – 35 kommuner.
- Medvirkningsmøter med kontaktpersoner i 13 kommuner.

Kunnskapsgrunnlaget er samlet og fremstilt på nettsiden

www.deltaoppleveskape.no

Her ligger følgende rapporter og visuell fremstilling:

- [Samlerapport for hele kunnskapsgrunnlaget](#)
- Kvantitativ del – rapport: [Barn og unges mulighet til å delta, oppleve og skape](#)
- Kvalitativ del – rapport: [Betydningen av kunst og kultur for barn i alderen 3-6 år i Trøndelag](#) Bidragsforskning i samarbeid med Dronning Mauds Minnes Høyskole
- Kvalitativ del – data publisert på nett i PowerBI-format: [Kvalitative data – Medvirkning gjennom innspill fra barn og unge i Trøndelag 2023](#)

Sammendrag og hovedfunn

Status for gruppen barn og unge i Trøndelag

Basert på det statistiske materialet for gruppen barn og unge i Trøndelag, peker dette seg ut:

Flertallet trives og har det bra der de bor, det er en høy grad av fornøydhet med lokalmiljøet, natur og friluftsområder, og idrettsanlegg.

Det er stor forskjell mellom kommunene i Trøndelag når det gjelder tilgang til og dekning av idrettsanlegg, kollektivtransport, turområder, og lek- og rekreasjonsområder.

Trøndelag har en høy andel blant barn og ungdom som deltar i organisert idrettsaktivitet. Det er en dreining fra organisert til egenorganisert aktivitet, med en generell nedgang i deltakelse i faste fritidsaktiviteter, og en økning i deltakelse innen egenorganisert idretts- og friluftslivsaktivitet.

Forhold ved barn og unges helse og/eller livskvalitet kan være avgjørende for deres kulturdeltakelse. Det er en negativ utvikling når det gjelder psykisk helse, med en økning i andelen barn og unge som rapporterer dårlig subjektiv livskvalitet. Trøndelag ligger relativt høyt i forhold til landsgjennomsnittet, når det gjelder andel elever som rapporterer at de har blitt mobbet på skolen (7. og 10. trinn).

Digitale medier spiller en stor rolle i barn og unges hverdag og bruk av slike medier utgjør en stadig større del av skolearbeid, fritidsaktiviteter og sosialt liv. Statistikk for digitale medievaner viser høye tall for skjermtid, og disse har steget betraktelig de siste årene.

De sosiale forskjellene er tydelige og økende, og antallet familier med vedvarende lavinntekt er stigende. Vesentlig færre barn og unge fra lavinntektsfamilier deltar i kultur- og idrettstilbud sammenlignet med barn og unge fra familier med høyere inntekt. For fritidsklubber er tendensen det motsatte – flere fra lavinntektsfamilier deltar sammenlignet med familier med høyere inntekt. Det samme gjelder unge med helse-/funksjonsutfordringer. Det er færre i denne gruppen som deltar i kultur- og idrettstilbud, med unntak for fritidsklubber og aktiviteter innen musikk, kulturskole og religiøse foreninger.

Hva sier barn og unge i Trøndelag om fritiden sin?

Basert på sammendrag fra samtale med barn og unge, samt gruppearbeid og svarene i spørreundersøkelsen, peker det seg ut en del tydelige tendenser. Her presenteres kun hovedtrekk i materialet. Tema i møtene med barn og unge har vært trivsel på hjemstedet, fritidsinteresser, og deltakelse i kulturtilbud og fritidsaktiviteter, med utgangspunkt i hva de synes er bra og hva som kan bli bedre.

Barn 3-6 år

Gjentagende tematikk i materialet for denne aldersgruppen er: Skli og bade, aktiviteter ute, danse, frydefulle saker og fantasi, kjøretøy og maskiner, dyr og naturfenomen, relasjoner og gjøre noe sammen, bibliotek, lek og fortelling, fornøyer (som koster penger), digital lek og spill, steds- og årtidsspesifikke aktiviteter.

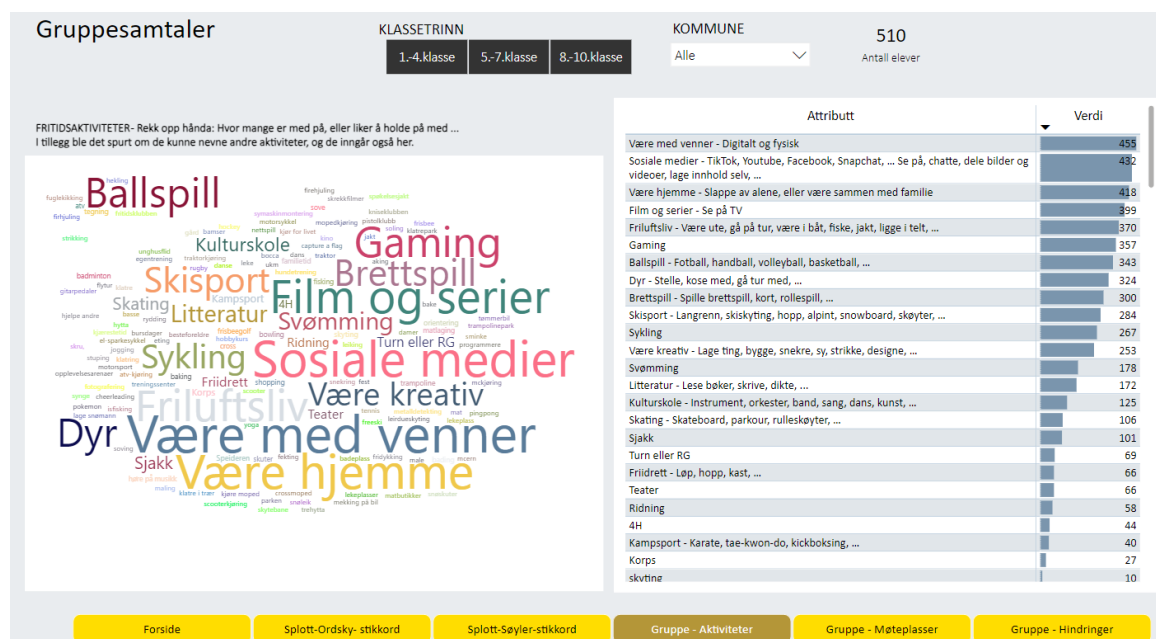
I samtalen med barna blir det tydelig at nære relasjoner er noe som er viktig for å ha det bra, i tillegg til gode og varierte muligheter for lek, bevegelse og kroppslig utfoldelse. De ønsker flere sosiale møteplasser og mangfoldige lekeplasser med varierte aktiviteter og apparater som stimulerer til lek, kreativitet, bevegelse, utfordring og mestring. Bibliotek som kulturell arena er et gjennomgående tema, særlig med vekt på varierte kreative og bevegelsesfremmede aktiviteter og tilbud.

Å, skull ønsk at det vi tegna ble te virkeli!

Handlingsplan for frivillighet i Trøndelag – Frivillig framtid

Elever i grunnskole og videregående skole

Funnene tyder på at «de nære ting», som å være med venner (både fysisk og digitalt) og å være sammen med familie er viktig. Husdyr og aktiviteter som friluftsliv, jakt og fiske nevnes som sosiale fellesaktiviteter.

Et stort flertall er med på fellesaktiviteter, og flest blant de yngste. Først og fremst med idrett - ballspill, i stor grad fotball, ved siden av volleyball og handball. Dernest svarer en god del skisport, kulturskole og dans.

Det må være åpent for å starte med aktiviteter selv om en ikke har startet på noe i tidlig alder.

Mange ønsker at skulle vært mulig å starte med nye aktiviteter også som ungdom. Om du ikke har vært med siden barneskolen, er det lite tilbud for ungdom, og de fleste steder ingen muligheter for å begynne med idrett eller andre aktiviteter, sammen med andre unge på samme nivå.

Hver gang jeg skal ut med vennene mine bruker vi å si «kan vi gjøre noe som ikke koster penger?», men det er jo så vanskelig. Derfor ender vi alltid opp med å gå rundt på city syd eller McDonalds.

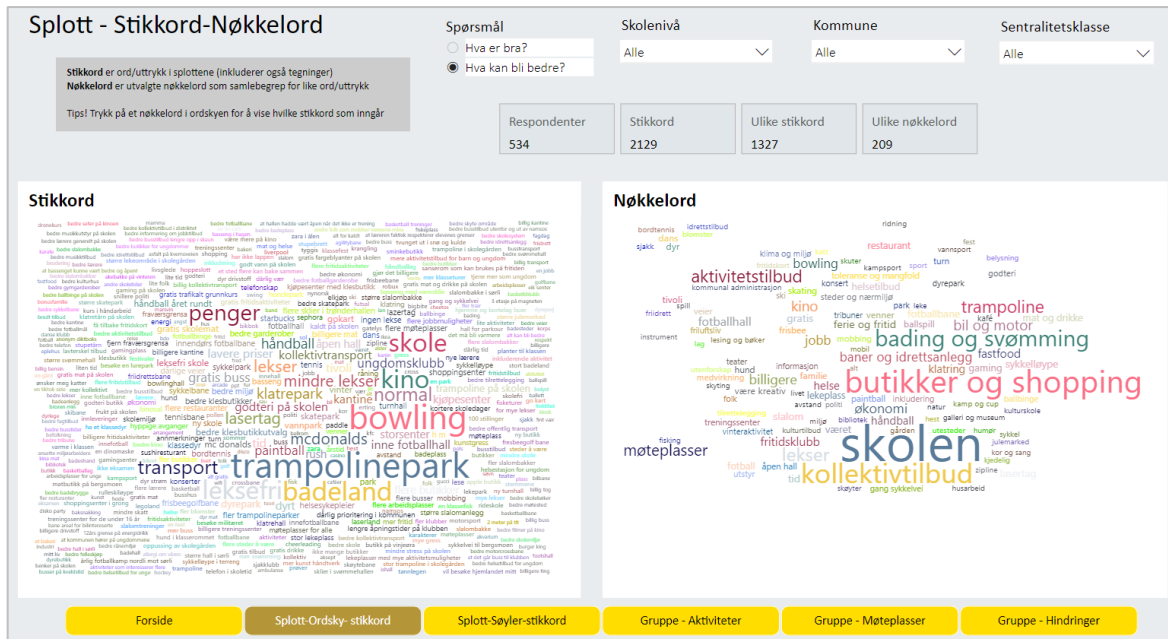
Butikker, kjøpesentre og kaféer er steder de liker å henge, og være sammen. Dette ofte i mangel på andre steder å være sammen uten at det koster noe. Kulturskole, kulturhus, og bibliotek nevnes som steder å være og treffes etter skolen, og som «ventested» før andre aktiviteter.

I byer og tettbygde strøk er kapasitet på aktiviteter og tilbud en utfordring, med ventelister og lite tilgang til åpne haller og arenaer. I spredt bebygde strøk er det litt bedre tilgang til åpne haller og arenaer, men begrenset mangfold av aktiviteter og tilbud.

Vi trenger steder for å spille og gjøre ting sammen, utenom trenings- og skoletider.

Et ønske som går igjen over alt, er åpen hall, baner og steder for å spille og gjøre ting sammen, med utstyr tilgjengelig – egenorganisert, og utenom trenings- og skoletider. Det samme med sosiale møteplasser for bare å være sammen, og fester for å møtes uten alkohol.

Handlingsplan for frivillighet i Trøndelag – Frivillig framtid

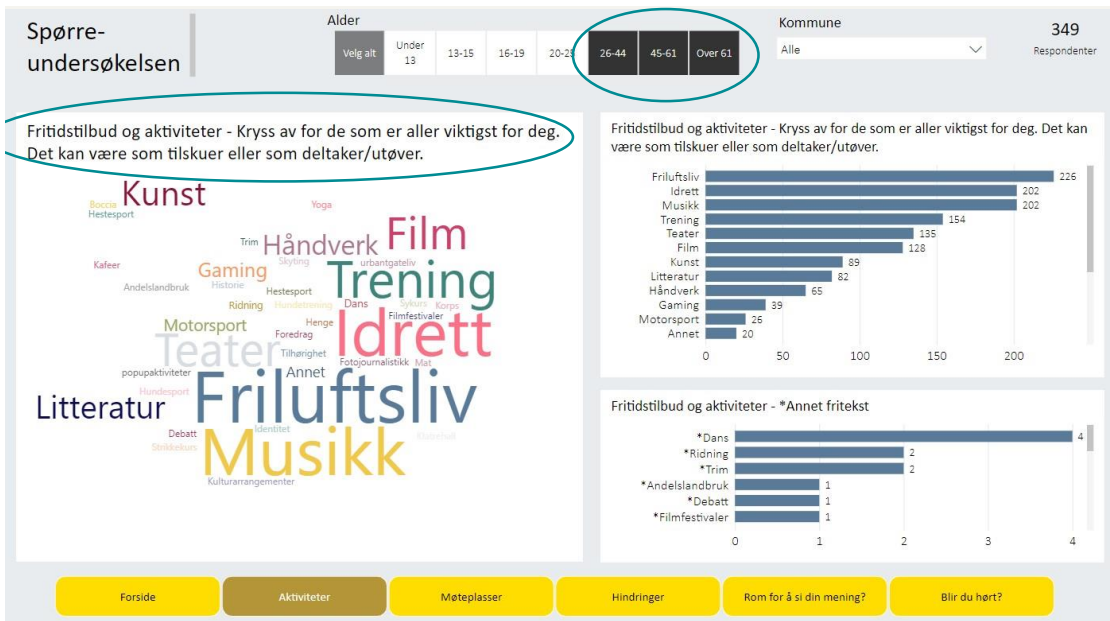

Voksne fra 26 år og oppover

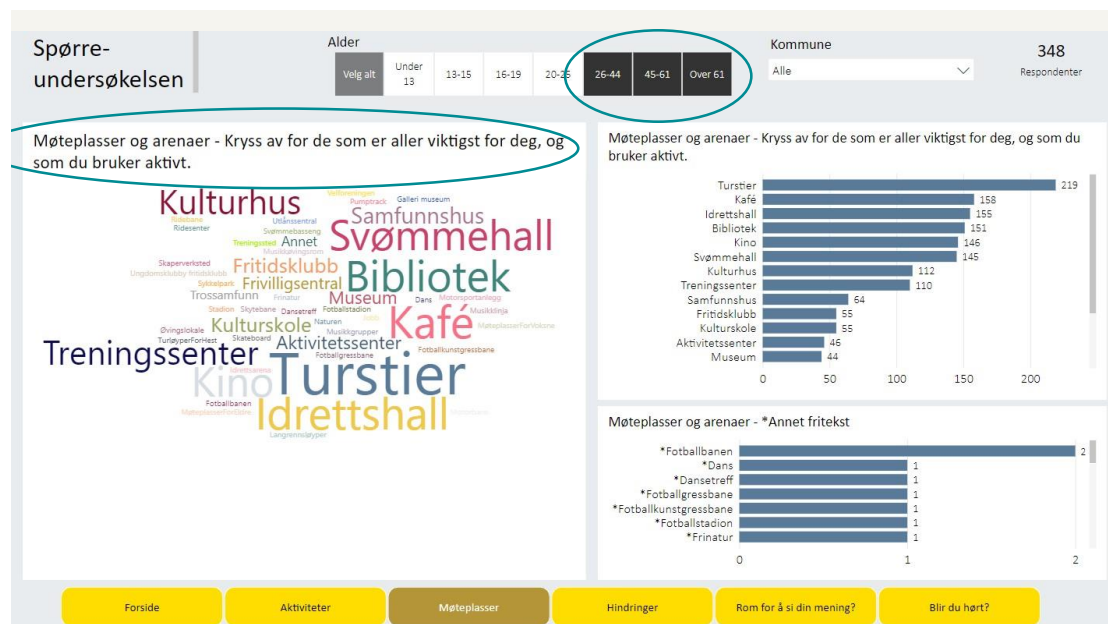
Den digitale spørreundersøkelsen gikk ut til ungdom og voksne fra 13 år og oppover. Spørsmålene dreide seg rundt fritidstilbud og aktiviteter, møteplasser og arenaer, muligheter for medvirkning – hva er bra og hva kan bli bedre – samt hindringer for deltakelse.

Når vi skiller ut data fra målgruppen fra 26 år og oppover, ser vi at mye er likt som hos de yngre, men også noe er ulikt.

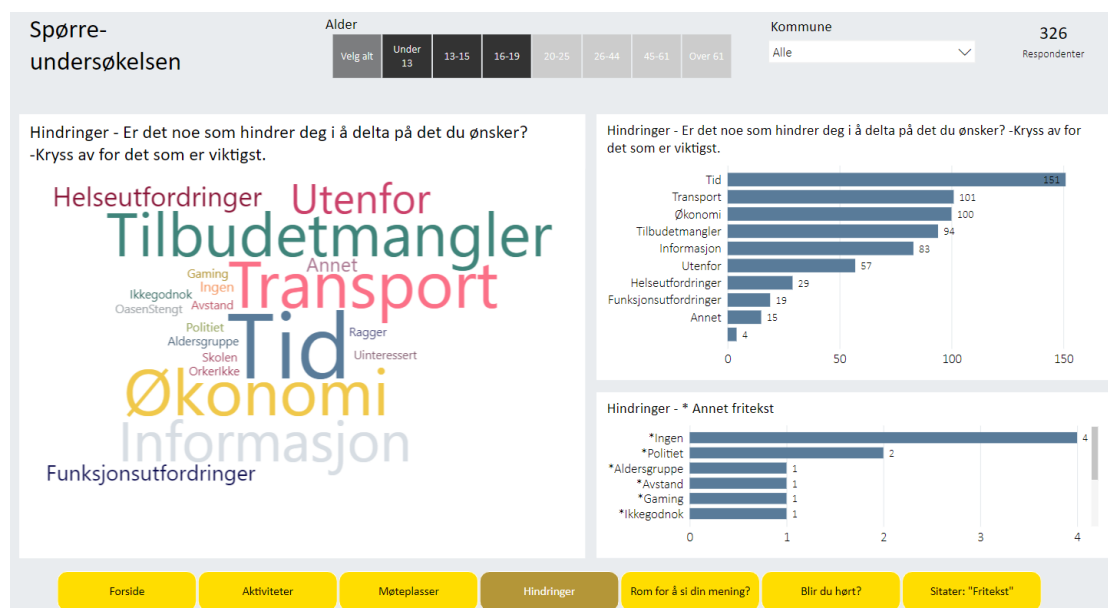
For voksne og eldre er friluftsliv, idrett, musikk, trening, teater og film viktigste aktiviteter. Arenaer som brukes mest og er viktigst, er turstier, kafé, idrettshall, bibliotek, kino og svømmehall.

Handlingsplan for frivillighet i Trøndelag – Frivillig framtid

Hindringer for deltakelse

Lekser kommer i veien. De som trenger mest tid på lekser får ikke tid til fritidsaktiviteter.

Tid: Ungdommer gir tilbakemelding om at aktiviteter tar mer tid når man blir eldre. Det blir mindre tid til venner, og de får ikke truffet de som ikke er med på samme aktivitet. Dette gjør også at en del slutter. Mange sier at lekser kommer i veien for aktiviteter, særlig for de som ikke er flinke på skolen, og for de som ikke har hjelp hjemme.

Mange bor for langt unna. Ikke alle har skyss, og det er lite busser.

Transport er et vesentlig hinder, og særlig blant de eldste i målgruppen. Mange bor for langt unna tilbud. Mangelfullt transporttilbud medfører at barn og unge er avhengig av at foreldre kjører. Det uttrykkes ønske om bedre og billigere kollektivtransport, mer fleksible løsninger, og inkluderende tiltak som gratis buss til arrangementer.

Det er for dyrt med fritidsaktiviteter. Mange er gode i idrett, men har ikke råd.

Økonomi: Kostnader er et hinder for deltakelse for mange barn og unge. Mange kulturtilbud og fritidsaktiviteter koster mye, og mange har ikke råd.

Det skulle vært flere aktiviteter utenom «det vanlige», ikke alle liker fotball.

Tilbudet mangler: Tilbudet eller aktiviteten de ønsker å være med på finnes ikke der de bor. Flere sier at de har prøvd å være med på «det vanlige», men har slutta, andre sier at mangel på tilbud er en grunn til at de ikke er med på noe i det hele tatt.

Det skulle vært lettere å finne informasjon om tilbud og ting som skjer. Finnes ikke ett sted der alt står.

Informasjon: Mange sier at det ikke er lett å finne informasjon om alle tilbud og ting som skjer. Det finnes ikke ett sted der alt står – man må lete mange ulike steder, eller må høre det av noen. All informasjon om tilbud og aktiviteter skulle vært på ett sted, som alle har tilgang til og vet hvor de finner.

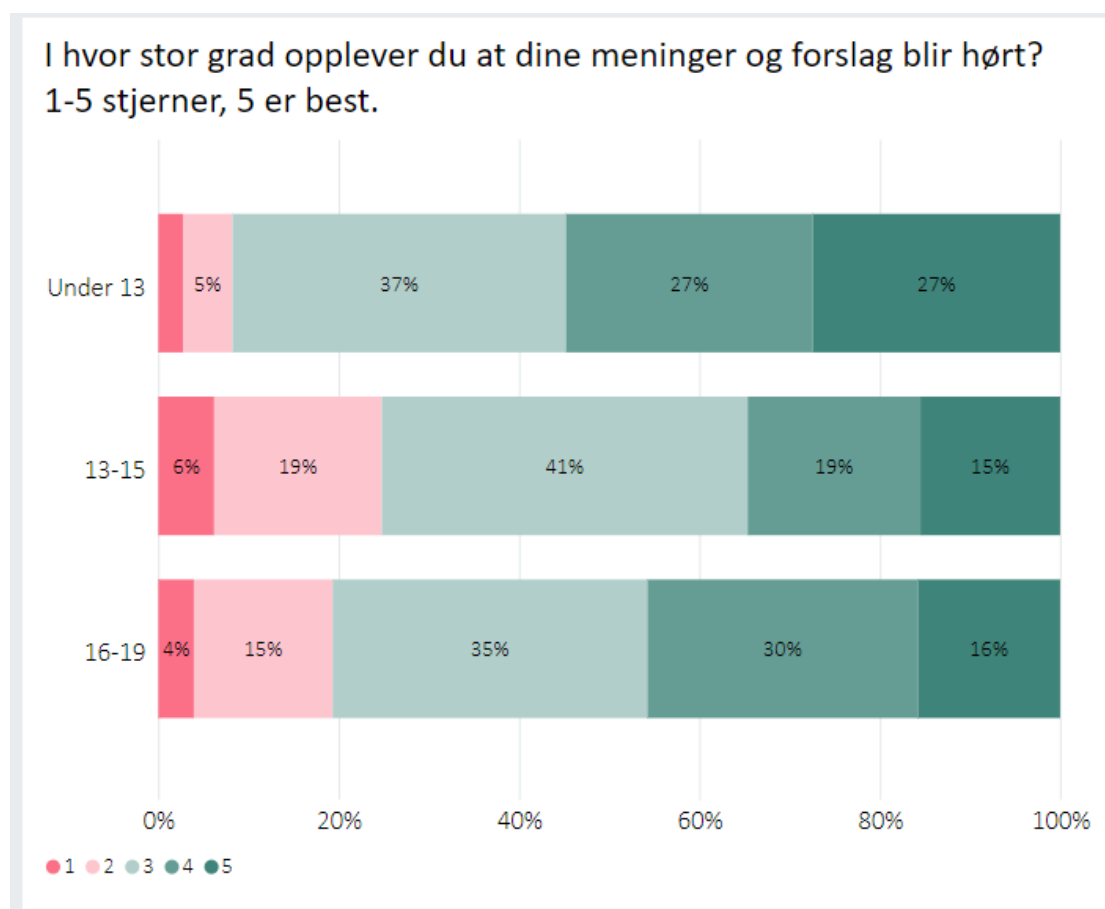
Utenforskap: Det å være *utenfor* er noe barn og unge ikke snakker så lett om i en gruppe med flere. Det ble i gruppesamtaler da spurt mer på generelt grunnlag. Flere tilbakemeldinger tyder på at det er en del som ikke er med på ting fordi de ikke har noen å delta sammen med.

Når tilbudet ikke er tilpasset de som har funksjonsutfordringer, er det ikke mulig å være med.

Psykiske og fysiske helseutfordringer kan være et hinder. En god del respondenter kjenner noen som ikke er med på grunn av slike utfordringer.

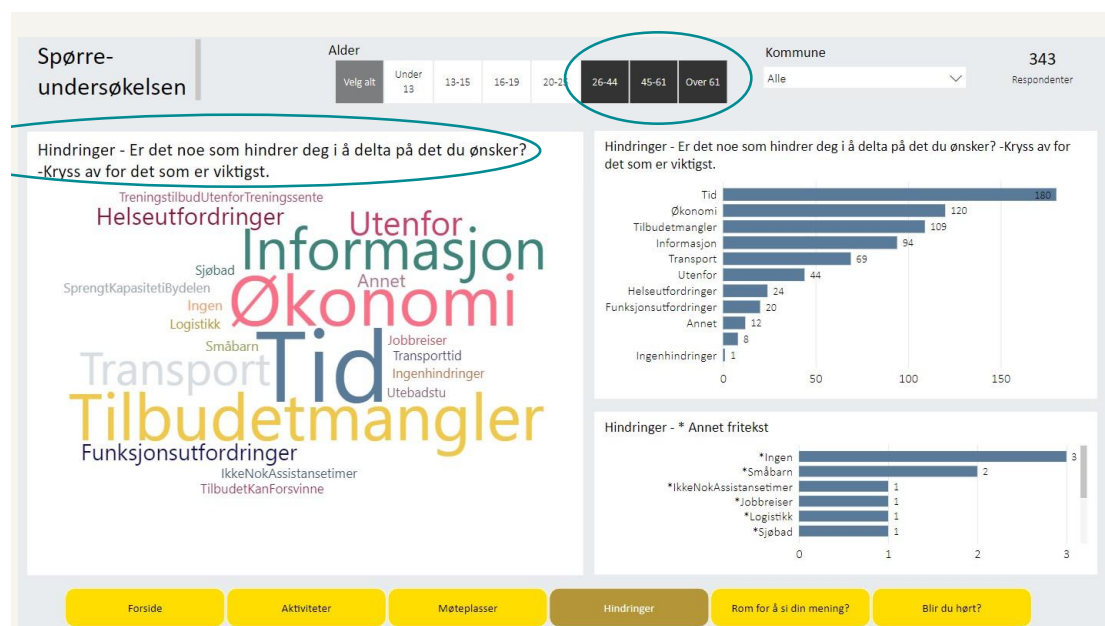
Vi vil bli sett, hørt og kjørt!
- Inderøy Ungdomsråd

Medbestemmelse: Barn og unge uttrykker at det ikke bare er viktig at barn og unge involveres og får si sin mening, men at de også blir hørt, og at deres tilbakemeldinger kommer til uttrykk i handlinger/tiltak. Unge som er aktive i medvirkningsorganer, for eksempel Ungdommens kommunestyre, elevråd, og annet, opplever i større grad at de får si sin mening og blir hørt.

Voksne fra 26 år og oppover

Når det gjelder hindringer for deltakelse for voksne og eldre, er tid den aller største, foran økonomi, det at tilbudet mangler, informasjon og transport.

Medvirkningsmøter med kommuner

«Siloer» gjør det vanskelig å samarbeide. Vi trenger flere arenaer for å samhandle på tvers. Vi jobber jo med de samme ungene!

Tema i møtene har vært arbeidet med handlingsplanen for barn og unge, muligheter for medvirkning fra barn og unge i kommunen, samt kommunens egne erfaringer, hvordan de arbeider for barn og unge på kulturfeltet, og hva de ser på som utfordringer.

Følgende utfordringer og behov har gått igjen i møtene:

- «Siloer» som vanskeliggjør samarbeid for barn og unge på tvers. Særlig mellom oppvekst/skole og kultur/fritid.
- Felles møtepunkter for ulike instanser som jobber for og med barn og unge - for samarbeid og erfaringsdeling på tvers av kommunegrensene.
- Koordinering av, og tilrettelegging for nettverk og møteplasser på tvers, mellom kommuner, og mellom kommuner og fylkeskommunen.
- Kompetanseheving på prosesser og metodikk for involvering av barn og unge.
- Tilskuddsordninger for realisering av tiltak, med en oversiktlig søkeportal.
- En felles plattform for informasjon ut til barn og unge, utenfor sosiale media.